

Tiboldi szembeszáll azzal a divattal, amely erőszakolt felfogással, hogy magyar dal alatt tisztán csak a parasztdalokat kell és szabad érteni. A nemzet lelkét csak az egész nemzet, nem pedig egy néposztály, Prohászka szerint pontosan körül sem határolható néposztály dalaiból lehet megismerni.

Helytelen a népdalnak az a meghatározása, hogy annak szerzője ismeretlen, illetve a nép maga. Népdallá az teszi, hogy a valaki által megalkotott dalt a nemzet minden osztálya elfogadja és a magáénak tekinti. A parasztdaloknak is megvan a maguk értéke, de nem lehet más társadalmi osztályok dalait ezekkel szemben értékteleneknek kijelenteni. Hiszen ebből az következnék, hogy kiváló költőink és művészeink művészi szempontból hátrább vannak a juhászbojtárnál. Maga Bartók is beismeri könyvében, hogy a parasztdalok, mint egyének képtelenek új dallamok alkotására, csak az átvett dalokat alakítják át. A divatmajmoló énektanítók fáradozása, hogy a parasztdalok erőltetésével visszafelé vezessék a műveltséget, kárba veszett fáradozás, mint Prohászka is megállapítja. Nem leszünk jobb magyarok, ha a Halotti Beszéd szavaival fogunk ezután beszélni.

A parasztdal hívei mint dorongot használják a kontárság fogalmát a nem hivatásos zenészekkel szemben, viszont a parasztságnak ugyanezt szó nélkül megbocsátják.

A cigányzenére vonatkozólag Tiboldinak az a véleménye, hogy a cigányt tanítani kell, hagyja el a felesleges cikornyát. A nem paraszti dalokat azonban cigányzenének minősíteni nem lehet, mert az igazi cigánydalok nagyon jellegzetesek és nem téveszthetők össze a magyar dalokkal. A cigány mindig azt húzza, ami vendége ízlésének megfelel, s nem a maga népének dalait.

A paraszti dalok erőltetése néha súlyos nevelési balfogásokhoz vezet (lásd: Süket sógor c. ének szövegét).

A tehetségtelenek a művészetek minden ágában az újszerűség, a modernség hajhászásával igyekeznek sikert aratni. Ezt, mint mindenünnen, a zenéből is ki kell dobni és helyet adni a tehetséges, ízléses és zenei műveltséget fejlesztő szerzeményeknek.

Matzko Gyula.

Padányi Viktor: Középkutatásunk kérdései. (Szeged, 1941. 66 oldal.)

Padányi könyve nagy részében a polgári iskolával és a polgári iskolai tanárképzés ügyével foglalkozik. Ezért félő, hogy futólagos betekintésre a nem polgári iskolában érdekeltek hamar félreteszik, holott tartalma súlyos iskolapolitikai kérdéseket tárgyal. S ezek a kérdések épenúgy érdeklik a középiskolai, mint szakiskolai tanárságot, kell hogy érdekeljék a nemzetnevelés minden munkását és vezetőjét.

Vázlatnak jelzett könyvében kifejti, hogy ma már a tömeg az iskolától és iskolázástól nem a magasabb tudományos vizsgálatok és kutatásokra való előkészülést várja, hanem munkaeszközt lát benne, amely kenyér-szerzést tesz lehetővé. A gimnázium középiskola abban az értelemben, hogy az egyetemi és főiskolai képzésre alkalmassá teszi tanulóit. Ezt célozza

logikai gondolkodásra nevelő anyagában és formális képzésében. De nem az az iskola, amely teljes mértékben azon nagy tömeg érdekeit szolgálná, amelynek az elemi iskola kevés, de egyetemi vagy főiskolai képzést nem kíván. Régen ezt vélték megtalálni a reálisiskolában, amely szintén elhagyta ezt az alapot akkor, amikor a műegyetemre való előkészület iskolájává vált. Ezt célozta a polgári iskola megalkotásával is Csengery. Amint tudjuk, 24 óra alatt készült javaslatában sok mindennek megoldását a jövőre bízták, azonkívül alkalomszerűen a népiskolai törvény megalkotásánál szorítottak helyet a javaslat számára. Ez volt az egyik körülmény, hogy oly sokszor lekicsinylőleg vették szóba. 6 évre megállapított tanulmányi ideje, a megfelelő minősítő erő hiánya, a régebben fontos egyéves önkéntességi jog megtagadása a felső két évet megölte.

Az öncélú középiskola szerepére megalakították a liceumot, amely azonban nem tudott teljesen szakítani a szakiskolai előképzéssel, amikor anyagába fölvetettek neveléstani studiumok is. Azóta ennek az iskolának öncélú jellege megszűnt; a tanítóhiányra való tekintettel ismét visszaalakult 5 éves tanítóképzővé. A liceumnak ettől eltekintve célkitűzése hibás. Mert nem lehet egy iskolafaj egyszerre öncélú is, meg előkészítő jellegű is.

Ennek az iskolának azonban nincs önálló alapja, mert vagy a gimnázium, vagy a polgári iskola IV. osztályát végzett tanulókat veszi fel. De nemcsak a gimnázium nem jó alap ehhez, mert hiszen első pillanattól kezdve a tudományos életre való előkészítést szolgálja, de a mai polgári iskola sem, miután a polgári iskolának is kettős jellege van: félig népművelő iskola, félig alsó tagozatú középiskola. Meg kellene szüntetni a polgári iskola „gyakorlati” jellegét és középiskolává alakítani. Az ezt nem kívánók tanulhatnának tovább a 8 osztályos elemiben, egy évi ipari, kereskedelmi ill. egy éves nőiskolában fejezhetnék be tanulásukat. A polgári iskola pedig alakíttassék át öncélú középfokú alapiskolává. Így meg lehetne szüntetni a polgári iskolai és középiskolai tanárok fizetése között fennálló igazságtalan különbséget is.

Ez után a polgári iskolai tanárképzés fejlődésével, módosulásaival foglalkozik. Megállapítja, hogy a tanárképzőt főiskolai rangra emelték, de főiskolai szervezete ma sincs, s annak nem ismeri el főképen a pénzügyi kormányzat anyagi okokból. Nagy baj a főiskola elnéptelenedése, amelynek oka a polgári iskolai tanárság nem méltányos fizetési viszonyaiban van. De az is csökkenteni fogja a hallgatók számát, hogy a liceum után több és jobban fizetett pálya nyílik meg az ifjúság előtt, holott eddig majdnem kizáróan a tanítóképzők nyújtották az utánpótlást.

A polgári iskolai, illetve gyakorlati középiskolai tanárképzésre az az elgondolása, hogy az Budapesten történhetne a gazdaságtudományi egyetemen, vagy ha ez szervezeti ill. anyagi kérdések miatt megoldhatatlan, a szegedi egyetemen történjék a főiskolának az egyetembe való beolvadásával.

Megismerjük még Padányi elgondolásait a liceumra, gimnáziumra és szakiskolákra vonatkozólag is.

A könyvnek csak főbb gondolatait említettük fel. Bizonyára más elgon-

dolások is vannak a hibák és hiányok megszüntetésére, de az bizonyos, hogy ezek a hibák és hiányok megvannak és előbb-utóbb kiküszöbölésükre mulhatatlanul szükség lesz. Ilyen természetű vita csak termékeny lehet a magyar közoktatásügyre.

Padányi széleskörű olvasottsággal és nagy intelligenciával megírott könyvét minden pedagógus tanusággal olvashatja.

Matzkó Gyula.

KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK. (Külföldi folyóiratok nyomán)

1. A német hatosztályú Mittelschule (polgári iskola) új tanterve és utasításai. Életismeret. (Lebenskunde) az alsó négy osztályban heti 2—2 óra, az V. osztályban a kertészettel együtt a helyi viszonyok szükséglete szerint heti 3—4, a VI. osztályban 3—5 óra. Összesen heti 14—17 óra.

A tanítás célját a tanterv a következő pontokba foglalja össze:

a) A haza legjellemzőbb állatainak és növényeinek névszerint való megismerése, a testalkatban, életviszonyokban, az emberhez való viszonyban fel-tűnő vagy élettani szempontból fontos körülmények ismerete.

b) A hazai természet, a német nép nagy fontosságú gazdasági alapja iránti érzék felkeltése.

c) Az emberi test felépítésének és életének, az egészség fenntartásának, a test ápolásának ismerete.

d) Az átöröklés tan, fajismeret, népesedési politika legfontosabb tényei-nek ismerete.

e) Betekintés az életfolyamatok természetes lefolyásába.

f) A német ifjúságnak a hazai természetbe való begyökereztetése.

A tanterv menete lazán és egyszerűen követi az élőlények természetes rokonságát. A természetes rendszer feldolgozása a fogalmi összefoglaláshoz szükséges, de kell a leszármazást, fejlődéstörténet és fajismeret alapjai-nak megismeréséhez is. Ezért szemléletes példákra ki kell dolgozni a faj, nem és család fogalmakat. Ilyen értelemben könnyű meghatározási gyakor-latokat is előír a tanterv. Ezáltal a tanuló fontos eszközt kap, a hazai ter-mészet alakállományának megismeréséhez és rendezéséhez. Az életismeret ez-zel kiváló iskolája a helyes gondolkodásnak és megfigyelésnek.

A rendszer megismerése mellett másik szempont, amire a tanterv súlyt helyez, a hazai életközösségbe való bevezetés.

A két szempont szerves összefüggését úgy biztosítja a tanterv, hogy a tárgyalásra kerülő életformák első sorban a hazai természetes és mesterséges életközösségektől kerülnek ki. Az együttélést azonban csak úgy lehet megérteni, ha előzőleg a közösség tagjait mint egyéneket figyelték meg. Ennek az egyéni megfigyelésnek úgy kell történnie, hogy az egyének az